

**Eduskunnan vastaus hallituksen esitykseen laiksi eläimistä
saatavien elintarvikkeiden elintarvikehygieniasta**

Eduskunnalle on annettu hallituksen esitys
n:o 206/1996 vp laiksi eläimistä saatavien
elintarvikkeiden elintarvikehygieniasta.

Eduskunta, jolle maa- ja metsätalousva-
liokunta on antanut asiasta mietintönsä n:o
19/1996 vp, on hyväksynyt seuraavan lain:

Laki

eläimistä saatavien elintarvikkeiden elintarvikehygieniasta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 luku

Yleiset säännökset

Lain tarkoitus ja soveltamisala

1 §

Tämän lain tarkoituksena on turvata eläimistä saatavien elintarvikkeiden elintarvikehygieeninen laatu ja estää tartuntojen leviäminen elintarvikkeiden välityksellä eläimistä ihmisiin.

2 §

Tätä lakia sovelletaan eläimistä saatavien elintarvikkeiden käsittelyyn, elintarvikehygieenisiin laatuvaatimuksiin, valvontaan ja tarkastukseen ennen niiden vähittäismyyntiä. Lakia sovelletaan kuitenkin myös toisesta Euroopan unionin jäsenvaltiosta (*jäsenvaltio*) Suomeen toimitettujen eläimistä saatavien elintarvikkeiden valvontaan ja tarkastukseen kaikissa niissä yksiköissä, jotka ovat Suomessa ensimmäisenä vastaanottaneet kyseisen elintarvike-erän (*ensisaapumispaikka*).

Soveltamisalan rajaukset

3 §

Tätä lakia ei sovelleta:

- 1) yksityistalouksiin;
- 2) vähittäismyyntitiloissa tapahtuvaan eläimistä saatavien elintarvikkeiden käsittelyyn silloin, kun nämä elintarvikkeet myydään suoraan kyseisistä tiloista lopulliselle käyttäjälle;
- 3) suurtalouksissa tapahtuvaan eläimistä saatavien elintarvikkeiden käsittelyyn silloin, kun nämä elintarvikkeet myydään tai tarjotaan suoraan lopulliselle käyttäjälle; eikä
- 4) tukkuliikkeistä lähteviin kuljetuksiin.

4 §

Asetuksella säädetään missä laajuudessa tätä lakia sovelletaan lihaan, maitoon, kalastuotteisiin, muniin, hunajaan ja muihin eläimistä saataviin elintarvikkeisiin sekä niistä saataviin tuotteisiin.

Asetuksella voidaan myös säätää, että asianomainen ministeriö voi antaa Euroo-

pan yhteisön lainsäädännön edellyttämässä laajuudessa tarkempia määräyksiä tämän lain soveltamisesta eläimistä saataviin elintarvikkeisiin.

Suhde eräisiin säädöksiin ja määritelmät

5 §

Laitoksissa, kalastusaluksissa ja tuotantotiloilla eläimistä saatavia elintarvikkeita käsittelevän henkilökunnan terveydentilaa koskevista vaatimuksista säädetään tartuntatautilaissa (583/86) ja terveydensuojelulaissa (763/94). Laitoksissa ja tuotantotiloilla käytettävän talousveden laadusta säädetään terveydensuojelulaissa. Eläintautien vastustamisesta ja ennalta ehkäisemisestä säädetään eläintautilaissa (55/80) ja eläinten lääkitsemisestä eläinten lääkitsemisestä annetussa laissa (402/90).

Eläinlääkinnällisestä rajatarkastuksesta ja Euroopan yhteisön ulkopuolelta tapahtuvan tuonnin ehdoista säädetään eläinlääkinnällisestä rajatarkastuksesta annetussa laissa (/).

6 §

Tässä laissa tarkoitetaan:

- 1) *laitoksella* tilaa tai rakennusta, jossa eläimistä saatavia elintarvikkeita valmistetaan, varastoidaan tai muutoin käsitellään; ja
- 2) *valvontaviranomaisella* eläinlääkintä- ja elintarvikelaitosta, lääninhallitusta, 12 §:n 3 momentissa tarkoitettua valtion viranomaista, kunnan valvontaviranomaista, tämän lain mukaisia tehtäviä hoitavaa kunnan viranhaltijaa sekä valtion tarkastuseläinlääkärinä.

2 luku

Viranomaiset

7 §

Tämän lain ja sen nojalla annettujen säännösten ja määräysten noudattamista koskevan valvonnan ylin johto kuuluu asianomaiselle ministeriölle.

8 §

Eläinlääkintä- ja elintarvikelaitos ohjaa ja valvoo tämän lain ja sen nojalla annettujen säännösten ja määräysten noudattamista asianomaisen ministeriön alaisena.

9 §

Lääninhallitus ohjaa ja valvoo eläinlääkintä- ja elintarvikelaitoksen antamien ohjeiden mukaisesti tämän lain ja sen nojalla annettujen säännösten ja määräysten noudattamisen valvontaa läänin alueella.

10 §

Kunta huolehtii alueellaan tämän lain mukaisesta valvonnasta ja tarkastuksesta, jollei 2 momentista muuta johdu. Kunta on myös velvollinen avustamaan valtiota vierasainevalvonnan toteuttamisessa. Kunnalla on oikeus saada valtiolta korvaus näistä avustamistehtävistä.

Valtion tehtävänä on kuitenkin huolehtia valvonnasta ja tarkastuksesta teurastamossa sekä valvonnasta teurastamon yhteydessä olevassa laitoksessa ja kansallisen vierasainevalvontaohjelman toteuttamisesta. Valtion tehtävänä olevan valvonnan ja tarkastuksen järjestämisestä sekä siitä, mitkä ovat teurastamoiksi katsottavia laitoksia, säädetään asetuksella.

Muulla kuin teurastamossa tai teurastuspaikassa suoritettavan lihantarkastukseen liittyvän elävän eläimen terveydentilan tarkastuksen voi kuitenkin suorittaa myös muu kuin kunnan tai kuntayhtymän palveluksessa oleva laillistettu eläinlääkäri. Jos eläin tulisi tarkastuksessa hylättäväksi, on asia kuitenkin saatettava kuntaan tai kuntayhtymään virkasuhteessa olevan eläinlääkärin käsiteltäväksi.

11 §

Kunnan tehtävänä olevasta valvonnasta ja tarkastuksesta huolehtii kunnassa kunnan määräämä lautakunta tai muu monijäseninen toimielin, jota tässä laissa kutsutaan kunnan valvontaviranomaiseksi.

Valtuusto voi antaa lautakunnalle tai toimielimelle oikeuden siirtää toimivaltaansa edelleen alaiselleen viranhaltijalle tai jaostolle.

12 §

Kunnan on järjestettävä tämän lain mukaan sen tehtävänä oleva valvonta ja tarkastus. Valvonta- ja tarkastustehtävissä kunnalla tai kuntayhtymällä on oltava palveluksessaan henkilökuntaa, jolla on riittävä elintarvikehygieeninen asiantuntemus ja, Euroopan yhteisön lainsäädännön valvonnan sitä erityisesti edellyttäessä, elintarvikehygieniaan perehtynyt kuntaan tai kuntayhtymään virkasuhteessa oleva laillistettu eläinlääkäri.

Kunnat ja kuntayhtymät voivat sopia, että kunnan tai kuntayhtymän eläinlääkärille tässä laissa säädetty tehtävä annetaan toiseen kuntaan tai kuntayhtymään virkasuhteessa olevan eläinlääkärin hoidettavaksi virkavastuulla.

Kunnat ja kuntayhtymät voivat myös sopia asianomaisen valtion viranomaisen kanssa, että valtion viranomainen suorittaa tämän lain valvontaan liittyviä tarkastustehtäviä. Tällöin valtion viranomaisen on ilmoitettava tarkastuksessa havaitsemistaan epäkohdista asianomaiselle kunnan tai kuntayhtymän viranomaiselle, joka huolehtii tarvittavista jatkotoimenpiteistä. Kiireellisissä tapauksissa valtion viranomainen voi kuitenkin antaa merkittävien terveyshaittojen ehkäisemiseksi tarpeellisia määräyksiä ja kieltoja. Päätös on viipymättä saatettava kunnan valvontaviranomaisen ratkaistavaksi.

3 luku

Eläimistä saatavia elintarvikkeita koskevat vaatimukset

13 §

Eläimistä saatavien elintarvikkeiden on oltava käyttötarkoitukseensa sopivia eikä niissä saa olla ihmisen terveydelle haitallisia ominaisuuksia.

Tartuntojen leviäminen elintarvikkeiden välityksellä eläimistä ihmisiin on mahdollisimman tehokkaasti estettävä kaikissa olosuhteissa.

14 §

Elintarviketuotantoon käytettäviä eläimiä on hoidettava, käsiteltävä ja kuljetettava siten, että niistä saatavien elintarvikkeiden hyvä elintarvikehygieeninen laatu voidaan turvata.

4 luku

Laitoksia ja niiden toimintaa koskevat vaatimukset

15 §

Ennen toiminnan aloittamista uutena tai olennaisten muutosten jälkeen on teurastamoiden ja niiden yhteydessä olevien laitosten oltava eläinlääkintä- ja elintarvikelaitoksen hyväksymiä ja muiden laitosten vastavasti kunnan valvontaviranomaisen hyväksymiä. Hyväksymistä on haettava kirjallisesti ja laitos on hyväksyttävä, jos se täyttää tässä laissa ja sen nojalla asetetut vaatimukset.

16 §

Kunnan valvontaviranomaisen tulee rekisteröidä maidontuotantotilat sekä Euroopan yhteisön lainsäädännön edellyttämässä laajuudessa kalastusalueet. Lisäksi kunnan valvontaviranomaisen tulee pitää luetteloa valvomistaan ensisaapumispaikoista.

Kunnan valvontaviranomaisen on ilmoitettava laitoksen hyväksymisestä, toiminnan lopettamisesta ja laitoksen hyväksynnän peruuttamisesta asianomaiselle lääninhallitukselle. Kunnan valvontaviranomaisen on ilmoitettava myös rekisteröimänsä kalastusalueet ja luetteloidensa ensisaapumispaikat ja niiden toiminnassa tapahtuneet muutokset lääninhallitukselle. Lääninhallituksen tulee antaa nämä tiedot viivytyksettä eläinlääkintä- ja elintarvikelaitokselle, joka pitää kirjaa laitoksista, kalastusalueista ja ensisaapumispaikoista sekä antaa laitoille ja kalastusalueille numeron.

Laitoksen, ensisaapumispaikan ja tuotantotilan kirjanpito- ja ilmoitusvelvollisuudesta säädetään asetuksella. Asetuksella voidaan myös säätää, että asianomainen ministeriö voi antaa tarkempia määräyksiä edellä tässä momentissa tarkoitettusta kirjanpito- ja ilmoitusvelvollisuudesta.

17 §

Laitoksen, tuotantotilan ja kalastusaluksen on oltava rakenteiltaan, laitteiltaan ja toimintaltaan sellainen, että siinä voidaan tuottaa tämän lain ja sen nojalla annettujen säännösten ja määräysten vaatimukset täyttäviä eläimistä saatavia elintarvikkeita.

18 §

Valvontaviranomaisen on mahdollisuksiensa mukaisesti annettava pyydettyä neuvoja, jotka ovat tarpeen laitoksen, tuotantotilan tai kalastusaluksen saattamiseksi tämän lain ja sen nojalla annettujen säännösten ja määräysten mukaiseksi.

Valvontaviranomaisen on myös valvottava sitä, että Euroopan yhteisön ulkopuolelle vietävät eläimistä saatavat elintarvikkeet täyttävät asianomaisen ostajamaan asettamat elintarvikehygieniää koskevat vaatimukset.

19 §

Laitokseen toimitettujen eläinten sekä laitokseen ja ensisaapumispaikkaan toimitettujen eläimistä saatavien elintarvikkeiden alkuperän on oltava selvitettävissä ja eläinten tunnistettavissa siten kuin asianomainen ministeriö tarkemmin määrää.

20 §

Tuotantotilalta, kalastusaluksesta tai laitoksesta ei saa toimittaa elintarvikkeena käytettäväksi sellaisia eläimistä saatuja tuotteita, jotka eivät täytä tässä laissa tai sen nojalla annetuissa säännöksissä tai määräyksissä asetettuja vaatimuksia. Laitokset ja ensisaapumispaikat eivät myöskään saa ottaa vastaan sellaisia tuotteita.

21 §

Laitoksen on huolehdittava siitä, että siellä estetään elintarvikehygieenisten epäkohtien syntyminen. Tässä tarkoituksessa laitoksen on kustannuksellaan laadittava ja toteutettava laitosta valvovan valtion tarkastuseläinlääkärin tai kunnan valvontaviranomaisen hyväksymä valvontajärjestelmä (*omavalvontajärjestelmä*). Eläinlääkintä- ja elintarvikelaitoksen tehtävänä on avustaa edellä mainittuja viranomaisia omavalvontajärjestelmän hy-

väksymisessä, jos kyseiset viranomaiset sitä pyytävät.

Laitoksen on huolehdittava siitä, että omavalvonnassa saadut tulokset ovat laitoksen valvontaa suorittavan viranhaltijan käytettävissä. Laitoksen on välittömästi ilmoitettava laitoksen valvonnasta vastaavalle valtion viranhaltijalle tai vastaavasti kunnan valvontaviranomaiselle omavalvonnassa esille tulleet merkittävät elintarvikehygieeniset epäkohdat.

Laitoksen on poistettava markkinoilta sellaiset eläimistä saatavat elintarvikkeet, jotka voisivat aiheuttaa vakavaa haittaa ihmisen terveydelle.

22 §

Kunnan on huolehdittava siitä, että sen valvontaan kuuluvat laitokset, ensisaapumispaikat, kalastusalueet ja maidontuotantotilat sekä niiden omavalvontajärjestelmien toimivuus tarkastetaan säännöllisesti. Tarvittaessa kunnan on huolehdittava myös muiden tuotantotilojen tarkastamisesta.

5 luku

Valvonta

*Valvontaviranomaisen tiedonsaanti-,
näytteenotto- ja tarkastusoikeus*

23 §

Valvontaviranomaisella on oikeus saada valvontaa varten tarpeelliset tiedot valtion ja kunnan viranomaisilta sekä elinkeinonharjoittajilta ja henkilöiltä, joita tämän lain velvoitteet koskevat.

Tiedonsaantioikeus koskee myös sellaisia valvontaa varten tarvittavia tietoja, jotka yksityistä liike- tai ammattitoimintaa tai yksityisen taloudellista asemaa taikka terveydentilaa koskevana muutoin olisivat salassa pidettäviä.

24 §

Valvontaviranomaisilla on oikeus tehdä valvonnan edellyttämiä tarkastuksia ja tutkimuksia ja sitä varten päästä paikkoihin, joissa harjoitetaan tässä laissa tarkoitettua toimintaa tai joissa säilytetään tämän lain noudattamisen valvonnan kannalta merkityksellisiä tietoja. Asuntona käytetyssä tilassa tar-

kastus saadaan toimittaa vain, jos on perusteltua syytä epäillä asianomaisen syyllistyneen tämän lain vastaiseen rangaistavaksi säädettyyn menettelyyn.

Mitä tässä laissa säädetään Suomen viranomaisten oikeudesta päästä paikkoihin, joissa harjoitetaan tässä laissa tarkoitettua toimintaa, ja saada tietoja, koskee myös Euroopan yhteisön lainsäädännön tai muussa Suomea sitovassa kansainvälisessä sopimuksessa tarkoitettuja tarkastajia silloin, kun kyseinen Suomea sitova kansainvälinen velvoite tätä edellyttää.

25 §

Jos valvontaviranomainen toteaa valvonnan tai tarkastuksen yhteydessä eläimistä saatavassa elintarvikkeessa määräysten vastaisia määriä vieraita aineita, on läänineläinlääkärillä ja lääninhallituksen määräämällä muulla eläinlääkärillä oikeus tarkastaa tuotantotila, josta elintarvike on peräisin, ja ottaa korvauksetta kaikki tutkimuksia varten tarvittavat näytteet. Läänineläinlääkärillä ja lääninhallituksen määräämällä muulla eläinlääkärillä on tällöin 23 ja 24 §:n mukainen tiedonsaanti-, näytteenotto- ja tarkastusoikeus.

Tuotantotilan on järjestettävä tarkastavalle ja näytteitä ottavalle eläinlääkärille riittävä apu tehtävän suorittamista varten.

26 §

Valvontaviranomaisella on oikeus ottaa korvauksetta valvontaa varten tarvittava määrä näytteitä. Valvontaviranomaisella on myös oikeus tarkastaa toiminnassa käytetyt laitteet, välineet ja tilat.

27 §

Elinkeinonharjoittajan, joka harjoittaa tässä laissa tarkoitettua toimintaa, on kustannuksellaan annettava valvontaviranomaiselle valvontaa ja tarkastusta varten tarpeellinen apu ja otettava valvontaa varten tarvittavat valvontaviranomaisen määräämät näytteet.

Määräykset ja kiellot

28 §

Jos laitos, kalastusalue, tuotantotila tai ensisaapumispaikkana toimiva elintarvike-

huoneisto (*valvontakohteet*) taikka niiden toiminta eivät täytä tämän lain tai sen nojalla annettujen säännösten tai määräysten vaatimuksia, on valvontaviranomaisen kehoitettava asianomaista korjaamaan kyseiset epäkohdat. Valvontaviranomainen voi tällöin antaa terveyshaittojen ehkäisemiseksi tarpeellisia määräyksiä ja kieltoja.

29 §

Jos eläimistä saatava elintarvike, elintarvikkeen käsittely tai kuljetus taikka näiden aikana vallinneet olosuhteet eivät täytä tämän lain tai sen nojalla annettujen säännösten tai määräysten vaatimuksia, voi valvontaviranomainen kieltää elintarvikkeen luovuttamisen elintarvikkeeksi tai käyttämisen elintarvikkeen valmistukseen. Valvontaviranomainen voi tällöin määrätä, miten elintarvikkeen suhteen on meneteltävä. Toisesta jäsenvaltiosta tai Euroopan yhteisön alueen ulkopuolisesta maasta peräisin oleva elintarvike voidaan asianomaisen ministeriön tarkemmin määräämin edellytyksin määrätä palautettavaksi kyseiseen maahan. Terveydellisten syiden niin edellyttäessä valvontaviranomainen voi määrätä elintarvikkeen myös hävitettäväksi. Valvontaviranomaisen määräys on pyrittävä antamaan sellaisena, että omaisuuden omistajan taloudellinen menetys jää mahdollisimman pieneksi.

Jollei terveydellisistä syistä tai muusta lainsäädännöstä muuta johdu, voi elinkeinonharjoittaja valita, mihin 1 momentissa mainituista toimenpiteistä ryhdytään. Valvontaviranomaisen määräämän toimenpiteen aiheuttamista kustannuksista vastaa elinkeinonharjoittaja.

30 §

Kiireellisissä tapauksissa voi 28 ja 29 §:ssä tarkoitettua päätöksen tehdä valvontaa suorittava kunnan viranhaltija. Päätös on viipymättä saatettava kunnan valvontaviranomaisen ratkaistavaksi.

31 §

Ennen 28—30 §:ssä tarkoitettua päätöksen tekemistä viranomaisen on varattava elinkeinonharjoittajalle tai tämän edustajalle tilaisuus tulla kuulluksi. Kiireellisissä tapauksis-

sa elinkeinonharjoittajalle tai tämän edustajalle on varattava tilaisuus tulla kuulluksi vain, jos nämä ovat viivytyksettä tavattavissa. Päätöksestä on viipymättä ilmoitettava elinkeinonharjoittajalle.

Uhkasakko sekä teettämis- ja keskeyttämisuhka

32 §

Lääninhallitus voi asettaa valtion tarkastuseläinlääkäriin antaman määräyksen tai kiellon tehosteeksi uhkasakon taikka teettämis- tai keskeyttämisuhan. Kunnan valvontaviranomaisella on vastaava oikeus antamansa tai valvontakohdetta valvovan kunnan viranhaltijan antaman määräyksen tai kiellon osalta.

Uhkasakkoa sekä teettämis- ja keskeyttämisuhkaa koskevassa asiassa sovelletaan muutoin, mitä uhkasakkolaissa (1113/90) säädetään.

Haltuunotto

33 §

Valvontaviranomainen voi ottaa eläimistä saatavan elintarvikkeen haltuunsa, jos on syytä epäillä tämän lain tai sen nojalla annettujen määräysten vastaisen menettelyn aiheuttavan välitöntä vaaraa ihmisen terveydelle eikä 28—30 ja 32 §:n mukaisia toimenpiteitä ole pidettävä riittävinä.

Kiireellisissä tapauksissa haltuunotto päätöksen ja 35 §:n 2 momentissa tarkoitetun päätöksen voi tehdä valvontaa suorittava kunnan viranhaltija. Päätös on viipymättä saatettava kunnan valvontaviranomaisen ratkaistavaksi.

34 §

Haltuunotto on suoritettava todistajan läsnä ollessa. Elinkeinonharjoittajan tai tämän edustajan kuulemisesta ennen haltuunotto päätöksen tekoa sekä päätöksen tiedoksi antamisesta on soveltuvin osin voimassa, mitä 31 §:ssä säädetään. Sille, jolta omaisuus on otettu, on annettava todistus, josta ilmenee haltuunotetun omaisuuden määrä ja haltuunoton syy.

Haltuunotetusta omaisuudesta voidaan korvauksetta ottaa näytteitä tutkimuksia varten.

Haltuunotetun omaisuuden säilyttäminen ja käyttäminen

35 §

Haltuunotettu omaisuus voidaan tarvittaessa säilyttää asianomaisessa laitoksessa tai ensisaapumispaikkana toimivassa elintarvikehuoneistossa sopivalla tavalla merkittynä taikka sinetöidyssä tai muutoin merkityssä varastotilassa. Omaisuus on sen elintarvikehygieenisen laadun selvittämiseksi mahdollisesti tarvittavien tutkimusten ajan säilytettävä siten, että sen laatu säilyy mahdollisimman hyvänä.

Asianomainen valvontaviranomainen päättää siitä, mihin tarkoitukseen elinkeinonharjoittajan on haltuunotettu omaisuus käytettävä tai myytävä. Päätös on tehtävä viipymättä haltuunoton jälkeen. Jos haltuunotetulle omaisuudelle on tarpeen tehdä sen elintarvikehygieenisen laadun selvittämiseksi tutkimuksia, on päätös tehtävä viipymättä tutkimustulosten selvittyä. Päätöstä tehtäessä on pyrittävä siihen, että elinkeinonharjoittajan taloudellinen menetys jää mahdollisimman pieneksi.

Haltuunotto päätöksessä voidaan asettaa määräaika, jonka kuluessa elinkeinonharjoittajan on toteutettava valvontaviranomaisen määräämät toimenpiteet. Jos elinkeinonharjoittaja ei noudata määräaikaa, voidaan kyseiset toimenpiteet määrätä teetettäväksi elinkeinonharjoittajan kustannuksella. Teettämisestä päättää lääninhallitus valtion tarkastuseläinlääkäriin antaman määräyksen osalta ja kunnan valvontaviranomainen antamansa määräyksen osalta.

36 §

Jos esitutkintaviranomainen on pakkokeinonlain (450/87) nojalla takavarikoinut eläimistä saatavia elintarvikkeita, saa esitutkintaviranomainen myydä omaisuuden vain valvontaviranomaisen hyväksymään tarkoitukseen. Valvontaviranomainen voi terveydellisten syiden vaatiessa määrätä, että omaisuus on myymisen sijasta hävitettävä.

37 §

Asianomainen valvontaviranomainen määrää siitä, miten haltuunotetun tai takavarikoidun omaisuuden suhteen on meneteltävä, jos syytettä tämän lain rikkomisesta ei nosteta tai jos tuomioistuin ei julista takavarikoitua omaisuutta valtiolle menetetyksi.

Haltuunotettu tai takavarikoitu omaisuus on tällöin määrättävä sellaisenaan omistajalle palautettavaksi, jos tähän ei ole terveydellistä estettä. Muussa tapauksessa omaisuus on luovutettava omistajalle tämän toimesta käytettäväksi tai myytäväksi valvontaviranomaisen hyväksymään tarkoitukseen. Päätöstä tehtäessä on pyrittävä siihen, että omaisuuden omistajan taloudellinen menetys jää mahdollisimman pieneksi.

Laitoksen hyväksynnän tai rekisteröinnin peruutus

38 §

Jos laitoksessa tai kalastusaluksessa vallitsevat olosuhteet tai niiden toiminta eivät vastaa tämän lain tai sen nojalla annettujen säännösten tai määräysten vaatimuksia eikä epäkohtia ole valvontaviranomaisen kehotuksesta huolimatta korjattu, on laitoksen tai kalastusaluksen hyväksyneen taikka rekisteröineen viranomaisen velvoitettava valvontakohte määrääjässä korjaamaan puutteet. Jos terveydelliset seikat edellyttävät, voidaan valvontakohteen hyväksyminen tai rekisteröinti peruuttaa väliaikaisesti kokonaan tai osittain asian käsittelyn ajaksi.

Jos korjauskehotusta ei noudateta, on valvontakohteen hyväksyneen tai rekisteröineen viranomaisen peruutettava valvontakohteelle antamansa hyväksyminen tai rekisteröinti.

Kunnan valvontaviranomaisen on eläinlääkintä- ja elintarvikelaitoksen kehotuksesta ryhdyttävä 1 tai 2 momentissa tarkoitettuihin toimenpiteisiin.

Laitoksessa käytettävää vettä ja laitoksen henkilökunnan terveydentilaa koskevien säännösten valvominen

39 §

Tämän lain mukaiset valvontaviranomaiset varmistavat, että laitoksessa, kalastusaluksessa ja tuotantotiloilla käytettävä vesi ja niissä eläimistä saatavia elintarvikkeita käsittelevän

henkilökunnan terveydentila täyttävät tartuntatautilaissa ja terveydensuojelulaissa sekä niiden nojalla asetetut vaatimukset.

Tämän luvun mukaisia valvontatoimenpiteitä koskevia säännöksiä sovelletaan myös silloin, kun 1 momentissa tarkoitettu vesi tai henkilökunnan terveydentila ei täytä 1 momentissa mainituissa laeissa ja niiden nojalla asetettuja vaatimuksia. Asianomaisen valvontaviranomaisen on ilmoitettava edellä tarkoitetuista puutteista asianomaiselle tartuntatautilain tai terveydensuojelulain mukaiselle valvontaviranomaiselle tämän tarpeelliseksi katsomiin muihin toimenpiteisiin ryhtymistä varten.

6 luku

Muutoksenhaku

Muutoksenhaku valtion tarkastuseläinlääkärin päätökseen

40 §

Valtion tarkastuseläinlääkärin päätökseen saa hakea muutosta valittamalla lääninoikeudelta siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/96) säädetään. Lihantarkastuspäätökseen saavat muutosta hakea lihan omistaja, haltija ja tuottaja. Lihantarkastuspäätöstä on valituksesta huolimatta noudatettava.

Lihantarkastuspäätös on annettava kirjallisena vain, jos lihan omistaja, haltija tai tuottaja sitä pyytää. Päätös on perusteltava ja siihen on liitettävä valitusosoitus. Kirjallinen lihantarkastuspäätös lähetetään asianomaiselle kirjeellä. Jollei muuta näytetä, asianomaisen katsotaan saaneen päätöksestä tiedon seitsemäntenä päivänä sen jälkeen kun kirje on annettu postin kuljetettavaksi.

Edellä 1 momentissa tarkoitettu valitusaika lasketaan kirjallisen lihantarkastuspäätöksen tiedoksisaannista. Valitus on tehtävä kuitenkin viimeistään kuuden kuukauden kuluessa lihantarkastuspäätöksen tekemisestä.

Muutoksenhaku kunnan viranomaisen päätökseen

41 §

Kunnan viranhaltijan tämän lain nojalla antamaan päätökseen ei saa valittamalla ha-

kea muutosta. Päätökseen tyytymättömällä on oikeus esittää oikaisuvaatimus 11 §:ssä tarkoitettulle lautakunnalle tai muulle toimielimelle. Oikaisuvaatimus on tehtävä kirjallisesti 14 päivän kuluessa päätöksen tiedoksi saamisesta. Viranhaltijan päätökseen on liitettävä oikaisuvaatimuksen tekemiseen tarvittavat ohjeet. Oikaisuvaatimus on käsiteltävä viipymättä.

Edellä 11 §:ssä tarkoitetun kunnan lautakunnan tai toimielimen tämän lain nojalla antamaan päätökseen haetaan muutosta valittamalla läänioikeudelta siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään.

Sen estämättä, mitä 1 ja 2 momentissa säädetään, noudatetaan kunnan tarkastuseläinlääkärin antaman lihantarkastuspäätöksen ja sitä koskevan muutoksenhaun osalta 40 §:n säännöksiä. Jos eläin on tarkastettu elävänä muualla kuin teurastamossa tai teurastuspaikassa, on eläimen elävänä tarkastuksen tulosta koskeva päätös kuitenkin aina annettava kirjallisena.

42 §

Muutosta 50 §:n 1 momentissa tarkoitettua taksaa koskevaan päätökseen haetaan noudattaen, mitä muutoksenhausta kuntalaissa (365/95) säädetään.

Muutoksenhaku muun viranomaisen päätökseen

43 §

Muutoksen hakemisesta lääninhallituksen ja eläinlääkintä- ja elintarvikelaitoksen tämän lain nojalla antamaan päätökseen säädetään hallintolainkäyttölaissa.

Uhkasakkoa koskeva valituskielto

44 §

Uhkasakon asettamista koskevaan päätökseen ei saa erikseen hakea muutosta valittamalla.

Täytäntöönpano

45 §

Tämän lain 28—30, 32, 33, 35—38, 40 ja 41 §:n nojalla tehtävässä päätöksessä voidaan määrätä, että päätöstä on noudatettava

ennen kuin se on saanut lainvoiman tai ennen kuin oikaisuvaatimus on käsitelty, jollei valitusviranomainen tai vastaavasti oikaisuvaatimuksen käsittelevä viranomainen toisin määrää. Oikaisuvaatimus ja valitus on käsiteltävä kiireellisinä.

7 luku

Rangaistussäännökset

Rangaistussäännökset

46 §

Joka tahallaan tai huolimattomuudesta

1) käyttää elintarvikkeeksi taikka käsittelee, kuljettaa, tuo maahan tai vie maasta eläimistä saatavia elintarvikkeita tämän lain tai sen nojalla annettujen määräysten vastaisesti,

2) harjoittaa tämän lain mukaista toimintaa sellaisessa laitoksessa tai kalastusaluksessa, jota ei ole tämän lain mukaisesti hyväksytty tai rekisteröity tai jonka hyväksyntä tai rekisteröinti on väliaikaisesti tai kokonaan peruutettu taikka jolla ei ole hyväksyttyä omavalvontajärjestelmää,

3) rikkoo viranomaisen tämän lain nojalla antamaa määräystä, kieltoa tai haltuunotto-päätöstä,

4) laitoksen valvojan huomautuksesta huolimatta laiminlyö 16 §:ssä tarkoitetun kirjanpidon pitämisen tai tietojen ilmoittamisen taikka 21 §:ssä tarkoitetun ilmoituksen tekemisen,

5) valvontaviranomaisen huomautuksesta tai kiellosta huolimatta toimittaa tuotantotalta sellaista elintarviketta, joka ei täytä tämän lain tai sen nojalla annettujen säännösten tai määräysten vaatimuksia, tai

6) harjoittaa muuta kuin 1—5 kohdassa mainittua, tässä laissa tarkoitettua toimintaa tämän lain tai sen nojalla annettujen säännösten tai määräysten vastaisesti,

on tuomittava, jollei teosta muualla laissa säädetä ankarampaa rangaistusta, *eläimistä saatavien elintarvikkeiden elintarvikehygieniasta annetun lain rikkomisesta* sakkoon tai vankeuteen enintään kuudeksi kuukaudeksi.

Valvontaviranomainen voi jättää esitutkin-taviranomaiselle ilmoittamatta rikkomuksen, jota kokonaisuuden kannalta on pidettävä ilmeisen vähäisenä.

Se, joka rikkoo tämän lain nojalla määrättyä, uhkasakolla tehostettua kieltoa tai velvoitetta, voidaan jättää tuomitsematta rangaistukseen samasta teosta.

47 §

Rangaistus 52 §:ssä säädetyn salassapito-velvollisuuden rikkomisesta tuomitaan rikoslain 38 luvun 1 tai 2 §:n mukaan, jollei teko ole rangaistava rikoslain 40 luvun 5 §:n mukaan tai jollei siitä muualla laissa säädetä ankarampaa rangaistusta.

Menettämisseuraamus

48 §

Vastoin tätä lakia tai sen nojalla annettuja säännöksiä tai määräyksiä käsitelty, valmistettu, kuljetettu, maahan tuotu, maasta viety tai myytävänä pidetty eläimistä saatava elintarvike taikka sen arvo voidaan tuomita kokonaan tai osaksi valtiolle menetetyksi.

Rikoksen tuottaman taloudellisen hyödyn ja rikoksen tekemiseen käytetyn esineen tai muun omaisuuden tuomitsemisesta valtiolle menetetyksi säädetään rikoslain 2 luvun 16 §:ssä.

8 luku

Erinäiset säännökset*Maksut*

49 §

Valtion tehtävänä tämän lain mukaan olevasta lihan tarkastuksesta, sen edellyttämistä tutkimuksista, laitoksen valvonnasta, sekä laitosten ja niiden omavalvontajärjestelmien hyväksymisestä on perittävä laitokselta valtiolle maksu, jollei Euroopan yhteisön lainsäädännöstä muuta johdu. Euroopan yhteisön lainsäädännön niin edellyttäessä on myös vierasainevalvonnasta perittävä laitokselta maksu. Asetuksella voidaan säätää, että vierasainevalvontaan liittyvä maksu voidaan periä myös tuotantotilalta tai paliskunnalta.

Maksu on perittävä myös laitosten rakentamissuunnitelmia koskevasta tavanomaista laajemmasta neuvonnasta.

Maksujen määräämisessä noudatetaan, mitä valtion maksuperustelaissa (150/92) säädetään, jollei Euroopan yhteisön lainsäädän-

nöstä muuta johdu. Asianomainen ministeriö antaa tarvittaessa Euroopan yhteisön lainsäädännön edellyttämät asiaa koskevat tarkemmat määräykset.

50 §

Kunnan on perittävä elinkeinonharjoittajalta kunnan hyväksymän taksan mukainen maksu seuraavien tämän lain tarkoittamien tehtävien suorittamisesta:

1) lihan tarkastus ja siihen liittyvä valvonta;

2) lihankäsittelylaitosten ja lihan kylmävarastojen valvonta;

3) muualla kuin laitoksessa suoritettavasta lihan tarkastukseen kuuluvasta eläimen elävänä tarkastaminen;

4) laitosten ja niiden omavalvontajärjestelmien hyväksyminen ja kalastusaluksen rekisteröinti;

5) Euroopan talousalueen tai Euroopan yhteisön ulkopuolelle eläimistä saatavia elintarvikkeita vievien laitosten valvonta siltä osin kuin vienti ostajamaan vaatimuksesta edellyttää tavallista kattavampaa valvontaa; sekä

6) maidontuotantotilojen tarkastus.

Sen estämättä, mitä 1 momentissa säädetään, on kunnan Euroopan yhteisön lainsäädännön niin edellyttäessä perittävä muustakin valvonnasta sekä siihen liittyvistä tarkastuksista ja tutkimuksista maksu sellaisena kuin Euroopan yhteisön lainsäädäntö edellyttää.

Edellä 1 momentissa tarkoitetut maksut määritellään siten, että ne vastaavat enintään suoritteen tuottamisesta aiheutuneita kustannuksia, jollei Euroopan yhteisön lainsäädännöstä muuta johdu. Asianomainen ministeriö antaa Euroopan yhteisön lainsäädännön edellyttämät tarkemmat määräykset 1 ja 2 momentissa tarkoitetuista maksuista.

Edellä 1 ja 2 momentissa tarkoitetut maksut saadaan ulosottaa ilman tuomiota tai päätöstä siten kuin verojen ja maksujen perimisestä ulosottoimin annettussa laissa (367/61) säädetään.

51 §

Euroopan yhteisön lainsäädännön niin edellyttäessä laitoksen on maksettava kyseisen velvoitteen mukaisten ulkomaisten tarkastajien laitoksessa suorittamista tarkastuksista aiheutuvat kulut.

Jos eläimen elävänä tarkastamisen on suorittanut muu eläinlääkäri kuin kuntaan tai kuntayhtymään virkasuhteessa oleva eläinlääkäri, maksaa tarkastuksen pyytäjä eläinlääkärille korvauksen tarkastuksesta.

Salassapitovelvollisuus

52 §

Joka tämän lain noudattamista valvoessaan taikka valvontaan liittyvää tehtävää suorittaessaan on saanut tietoja yksityisen tai yhteisön taloudellisesta asemasta, liike- tai ammattisalaisuudesta taikka yksityisen henkilökohtaisista oloista, ei saa ilman asianomaisen suostumusta ilmaista sivulliselle tai käyttää yksityiseksi hyödykseen näin saamiaan tietoja.

Mitä 1 momentissa säädetään, ei estä tietojen ja asiakirjojen antamista:

1) valtion ja kunnan viranomaisille tämän lain mukaisten tehtävien suorittamista varten;

2) syyttäjä- tai tulliviranomaisille taikka poliisille rikoksen selvittämistä varten;

3) muutoksenhakua tutkivalle viranomaiselle tämän lain mukaisessa asiassa; eikä

4) Euroopan yhteisön lainsäädännön tai muun Suomea sitovan kansainvälisen velvoitteen edellyttämille ulkomaisille toimielimille ja tarkastajille kyseisen sopimuksen niin edellyttäessä.

Yksityisen henkilön terveydentilaa koskevien tietojen salassapidosta säädetään erikseen.

Rekisterit ja ilmoittaminen

53 §

Eläinlääkintä- ja elintarvikelaitos pitää valtakunnallista rekisteriä kaikista hyväksytyistä laitoksista, rekisteröidyistä kalastusaluksista ja luetteloiduista ensisaapumispaikoista sekä hyväksymistään laboratorioista. Kunnan valvontaviranomainen pitää rekisteriä valvomistaan laitoksista, rekisteröimistään kalastusaluksista ja maidontuotantotiloista sekä luetteloiduista ensisaapumispaikoista. Rekistereihin voidaan tallettaa tämän lain ja sen nojalla annettujen säännösten ja määräysten valvonnan kannalta tarpeellisia tietoja.

Kunta on velvollinen pyydettyä ilmoittamaan eläinlääkintä- ja elintarvikelaitokselle ja lääninhallitukselle kunnan suorittamaa valvontaa ja kunnan perimiä maksuja koskevia tietoja.

Valtionosuus

54 §

Kunnan tämän lain nojalla järjestämään toimintaan sovelletaan sosiaali- ja terveydenhuollon suunnittelusta ja valtionosuudesta annettua lakia (733/92), jollei lailla toisin säädetä.

Sosiaali- ja terveydenhuollon suunnittelusta ja valtionosuudesta annetun lain 6 §:n 1 momentin 1 ja 2 kohtaa ei sovelleta tämän lain mukaiseen toimintaan.

Tarkemmat määräykset

55 §

Asianomainen ministeriö antaa Euroopan yhteisön lainsäädäntö huomioon ottaen tarkemmat määräykset:

1) tuotantotiloille, laitoksille, kalastusaluksille, ensisaapumispaikoille ja eläimistä saataville elintarvikkeille ja niiden käsittelylle asetettavista elintarvikehygieniaan liittyvistä vaatimuksista sekä näiden valvonnasta ja tarkastuksesta;

2) laitosten tarkemmasta määrittelystä sekä laitosten, ensisaapumispaikkojen, kalastusaluksien ja maidontuotantotilojen hyväksymisestä, rekisteröinnistä ja luetteloinnista;

3) omavalvonnasta sekä näytteiden ottamisesta ja tutkimisesta;

4) lihan tarkastuksesta ja elintarviketuotantoon käytettävien eläinten käsittelystä;

5) merkitsemisestä ja asiakirjoista;

6) laboratorioiden hyväksymisestä; sekä

7) tarvittaessa valvonta- ja tarkastushenkilökunnalle asetettavista pätevyysvaatimuksista.

Asianomainen ministeriö voi lisäksi antaa tarkempia määräyksiä eläimistä saatavien elintarvikkeiden myynnistä tuotantotilalla ja tuotantotilalta sekä erityisin ehdoin hyväksytyistä, pienistä laitoksista peräisin olevien eläimistä saatavien elintarvikkeiden myynnin alueellisesta rajoittamisesta.

Laboratoriot

56 §

Asianomainen ministeriö hyväksyy kansalliset vertailulaboratoriot eläimistä saatavien elintarvikkeiden tutkimuksia varten ja määrää niiden tehtävät.

Eläinlääkintä- ja elintarvikelaitos hyväksyy laboratoriot, joissa voidaan tehdä tässä laissa tai sen nojalla määrättyjä tutkimuksia. Laitosta valvova kunnan valvontaviranomainen tai valtion tarkastuseläinlääkäri hyväksyy kuitenkin laitoksen omavalvontajärjestelmän hyväksymisen yhteydessä laboratorion, jossa voidaan tehdä muita valvontaviranomaisen edellyttämiä, omavalvontaan liittyviä tutkimuksia.

Virka-apu

57 §

Poliisi ja tullilaitos ovat velvollisia tämän lain mukaisten valvontaviranomaisten pyynnöstä antamaan valvontaviranomaisille virka-apua tämän lain ja sen nojalla annettujen säännösten ja määräysten mukaisten tehtävien suorittamisessa.

Eläinlääkärin ilmoittamisvelvollisuus

58 §

Jos eläinlääkäri tuotantotilalla suorittamansa eläinlääkärikäynnin yhteydessä havaitsee, että tuotantotilan eläinten terveydentila on sellainen, että se oleellisesti heikentää kyseisistä eläimistä saatavien elintarvikkeiden elintarvikehygieenistä laatua, on eläinlääkärin ilmoitettava tästä eläinten omistajalle tai haltijalle sekä asianomaiselle 12 §:n 1 momentissa tarkoitetulle tämän lain mukaisesta valvonnasta ja tarkastuksesta vastaavalle kunnan tai kuntayhtymän eläinlääkärille.

Tarkemmat säännökset

59 §

Sen estämättä, mitä tässä laissa säädetään, voidaan asetuksella säätää:

1) että lääninhallitus hyväksyy poroteuras-

tamot ja poron teurastuspaikat sekä järjestää tämän lain mukaisen porojen lihan tarkastuksen;

2) että porojen lihan tarkastuksesta sekä teurastamon ja teurastuspaikan valvonnasta peritään maksu lihan tarkastusta pyytäneeltä elinkeinonharjoittajalta;

3) että kunta huolehtii poroteurastamoiden ja porojen teurastuspaikkojen yhteydessä olevien laitosten hyväksymisestä ja valvonnasta; sekä

4) että kunta hyväksyy luonnonvaraisen riistan teurastamot ja järjestää niissä lihan tarkastuksen ja valvonnan silloin, kun teurastusta ei suoriteta eläinlääkintä- ja elintarvikelaitoksen hyväksymässä teurastamossa.

60 §

Tarkempia säännöksiä tämän lain täytäntöönpanosta voidaan antaa tarvittaessa asetuksella.

Asetuksella voidaan myös säätää, että asianomainen ministeriö voi antaa 1 momentissa tarkoitetun asetuksen soveltamisesta tarkempia määräyksiä.

Muut kansainväliset sopimukset

61 §

Mitä tässä laissa säädetään Euroopan yhteisön lainsäädännöstä koskee myös Suomea sitovaa muuta kansainvälistä sopimusta kyseisen sopimuksen niin edellyttäessä.

9 luku

Voimaantulo- ja siirtymäsäännökset

62 §

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammi-kuuta 1997. Lain 12 §:n 1 momentti tulee kuitenkin voimaan vasta 1 päivänä tammi-kuuta 1998.

Tällä lailla kumotaan, niihin myöhemmin tehtyine muutoksineen:

1) 6 päivänä toukokuuta 1994 annettu kalahygienialaki (330/94);

2) 28 päivänä kesäkuuta 1994 annettu li-
lahygienialaki (511/94);

3) samana päivänä annettu munavalmiste-
hygienialaki (517/94); sekä

4) 15 päivänä heinäkuuta 1994 annettu
maitohygienialaki (671/94).

Ennen tämän lain voimaantuloa voidaan ryhtyä sen täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

63 §

Kalahygienialain, lihahygienialain, muna- valmistehygienialain sekä maitohygienialain nojalla annetut asetukset ja maa- ja metsätalousministeriön päätökset jäävät kuitenkin edelleen voimaan siihen saakka kunnes toisin säädetään tai määrätään.

64 §

Tämän lain voimaan tullessa vireillä olevat asiat käsitellään tämän lain voimaan tullessa voimassa olleiden säännösten mukaisesti.

Kumottujen lakien nojalla hyväksytyt laitokset jatkavat toimintaansa tämän lain mukaisina laitoksina. Niiden terveydensuojelulain mukaisten elintarvikehuoneistojen, jotka 4 §:ssä tarkoitetulla asetuksella säädetään kuuluviksi tämän lain soveltamisalaan ja jotka ennen tämän lain voimaantuloa ovat olleet toiminnassa, ei erikseen tarvitse hakea tämän lain mukaista hyväksymistä. Kunta toteaa mainitut elintarvikehuoneistot tämän lain mukaisiksi laitoksiksi varmistuttuaan siitä, että ne täyttävät tämän lain ja sen nojalla annettavien säännösten ja määräysten vaatimukset.

Tämän lain voimaantullessa toiminnassa olevat laitokset on saatettava tämän lain ja sen nojalla annettujen säännösten ja määräysten mukaiseksi asetuksella säädettävän ajan kuluessa tämän lain voimaantulosta lukien.

Helsingissä 3 päivänä joulukuuta 1996
